

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Міжбанківський кредитний ринок та перспективи його розвитку

Студента 2 курсу 6м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Управління банківським
бізнесом»

Кушнір Анжеліки
Сергіївни

Науковий керівник
канд. екон. Наук, доцент

Кіресва Катерина
Олександрівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ	11
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	23
2.1 Сучасні тенденції та оцінка ефективності функціонування міжбанківського кредитного ринку в Україні.....	23
2.2. Аналіз роботи Креді Агріколь Банк на міжбанківському кредитному ринку України	37
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	41
3.1. Зарубіжний досвід функціонування міжбанківського кредитного ринку....	41
3.2. Вектори розвитку міжбанківського кредитного ринку в Україні.....	45
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Міжбанківський ринок є важливою частиною фінансового ринку, частиною ринку кредитного капіталу, тобто депозитами на певні короткі періоди часу від одного дня до шести місяців.

Встановлено, що основною функцією міжбанківського кредитування є перерозподіл ресурсів між банківськими установами, що призводить до прискорення процесів множення кредиту, забезпечуючи таким чином узгодженість банківського сектора та економіки загалом. Безперечна актуальність обраного дослідження обумовлена величезним значенням внутрішнього міжбанківського ринку як механізму регулювання ліквідності кредитних організацій підтримки стабільності банківського сектора країни загалом.

На поточному етапі розвитку міжбанківського ринку низка проблем стримує розвиток міжбанківського кредитування. На міжбанківський ринок сильно впливає відсутність добре розвиненої ринкової інфраструктури, яка дозволяє банкам працювати у стійкому середовищі з ризиками, з якими вони стикаються. Крім того, українські комерційні банки не мають достатнього досвіду міжбанківського кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теорії і практики міжбанківського ринку сприяють праці таких учених-економістів: В. Беляєва, С. Гагаріна, Г. Шамаєва, О. Дзюблюка, І. Івасіва, Ю. Нікольського, В. Погорілої, М. Савлука, В. Ходаківської та інших. Проте, попри безліч наукових праць, більшість авторів займається або окремими аспектами функціонування міжбанківського ринку, або особливостями функціонування цього ринку на певних етапах економічного розвитку.

Мета роботи: дослідження теоретичних та методичних основ функціонування міжбанківського кредитного ринку та розробка пропозицій щодо його розвитку.

Для досягнення поставленої мети передбачено постановку, формулювання і розв'язання наступних наукових і практичних завдань:

- розглянути теоретико-методичні засади функціонування міжбанківського кредитного ринку;
- дослідити сучасні тенденції та оцінка ефективності функціонування міжбанківського кредитного ринку в Україні;
- провести аналіз роботи АТ «Креді Агріколь» на міжбанківському кредитному ринку України.
- розглянути зарубіжний досвід функціонування міжбанківського кредитного ринку;
- визначити вектори розвитку міжбанківського кредитного ринку в Україні.

Об'єктом дослідження є процес функціонування міжбанківського кредитного ринку в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади функціонування міжбанківського кредитного ринку.

Методи дослідження. На основі діалектичного методу пізнання проведено вивчення та визначення напрямів вдосконалення підходів до формування міжбанківського кредитного ринку. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі використовувалися загальнонаукові методи: аналіз і синтез – при дослідженні теоретичних засад міжбанківського кредитного ринку.; порівняння – при пошуку шляхів удосконалення управління міжбанківським кредитним ринком.; абстрагування – при визначенні суті окремих понять і термінів; узагальнення – при виділенні низки причин і тенденцій змін міжбанківського кредитного ринку; методи статистичного аналізу – для оцінки міжбанківського кредитного ринку.; ретроспективний аналіз – для оцінки стану розвитку міжбанківського кредитного ринку в Україні; факторного аналізу – для оцінки ефективності банківської діяльності.

Інформаційна база роботи. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають Закони України, постанови та декрети Кабінету

Міністрів України, укази Президента України, нормативні документи Національного банку України, банківських установ, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, ресурси Інтернету.

Практична цінність полягає у тому, що отримані результати можуть використовуватись у процесі вдосконалення міжбанківськими кредитами банками як в умовах стабільності, так і в умовах розгортання кризових явищ на фінансових ринках.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора

Структура та обсяг роботи. Випускна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладено на 55 сторінках. Робота включає 6 таблиць, 8 рисунків. В списку використаних джерел 62 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ

На сучасному етапі набув широкого використання системний підхід до аналізу різноманітних явищ та процесів, що відбуваються в економіці. Як універсальний метод дослідження, він ґрунтується на тому, що досліджуваний об'єкт розглядається як цілісна система, що складається із взаємопов'язаних частин і одночасно входить до складу системи більш високого порядку [1]. Так, міжбанківський кредитний ринок доцільно розглядати як важливу складову частину фінансового ринку і процеси, що в них відбуваються, отримують своє відображення на обох ринках.

Міжбанківський кредитний ринок - це частина ринку позичкових капіталів, на якому тимчасово вільні грошові ресурси банків залучаються і розміщується у формі міжбанківських депозитів чи кредитів.

Завдяки функціонуванню міжбанківського кредитного ринку відбувається процес оперативного вирішення питань підтримки високого рівня ліквідності банків в банківській системі на основі міжбанківського кредиту.

Ліквідність банку - це здатність банку забезпечити виконання своїх зобов'язань перед вкладниками і кредиторами банку. Крім цього, ліквідність є показником ефективності діяльності банку, яка відображається у своєчасності виконання усіх зобов'язань банку перед усіма учасниками (мається на увазі вкладників, кредиторів, та акціонерів банку), також забезпечується завдяки залученню на міжбанківському кредитному ринку вільних коштів інших банків в обсязі який є необхідним, та надання своїх вільних коштів банком в кредит, що забезпечить банку додаткові доходи і в подальшому виконання банками своїх функцій щодо інвестування розвитку економічної системи в цілому.

Міжбанківський кредитний ринок дозволяє банкам, учасникам цього ринку, завдяки міжбанківському кредиту забезпечити виконання нормативів

обов'язкового резервування, встановлених Національним банком України, та забезпечувати достатній обсяг коштів на кореспондентських рахунках, відкритих в інших банках для проведення переказів коштів за дорученням клієнтів банків.

Національний банк України в рамках виконання функції кредитора останньої інстанції має можливість надавати банкам кредити рефінансування і тим самим здійснювати регулювання ліквідності банків. У зв'язку з цим роль Національного банку України на міжбанківському кредитному ринку дуже важлива, оскільки він володіє значними фінансовими ресурсами для забезпечення ліквідністю цього ринку.

В арсеналі Національного банку України знаходиться декілька інструментів регулювання ліквідності банків. Відповідно до Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи № 615 від 17.09.2015, НБУ пропонує банкам в Україні скористатися такими стандартними інструментами регулювання ліквідності банківської системи, як:

- 1) операції з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування);
- 2) операції прямого репо;
- 3) операції з власними борговими зобов'язаннями;
- 4) операції з державними облігаціями України.

Першим інструментом є основні операції які застосовуються для регулювання ліквідності банків – це операції з рефінансування банків. Саме ця лінія на ринку є постійно діючою, це стосується рефінансування з метою отримання банками які мають в цьому необхідність кредитів овернайт, та кредитів рефінансування.

Другий інструмент - це не менш важливі операції прямого та зворотного репо. Також для регулювання ліквідності банків проводяться операції з використанням державних облігацій України та операції з власними борговими зобов'язаннями (деPOSITними сертифікатами) НБУ.

Факторами які впливають на ліквідність банку є зовнішні та внутрішні фактори. Якщо розглядати зовнішні фактори вони не мають можливості бути проконтрольованими з боку банків, так як ці фактори залежать від зовнішніх чинників, для цього забезпечується їх аналіз та прогнозування. Найбільший зовнішній вплив на ліквідність банку становить політика НБУ, тому банки України уважно слідкують за рішеннями центрального банку, його прогнозами розвитку ситуації на банківському ринку та звітами.

Внутрішні ж фактори залежать цілком від самого банку, та від ефективності його функціонування, його можливостей залучати депозити, налагоджувати співпрацю з партнерами інвесторами, та можливостями збільшувати обсяг клієнтської бази.

Щоб зрозуміти взаємозалежність розвитку міжбанківського кредитного ринку і розвитку всієї економічної системи країни, доцільно розглянути спільне і особливе цих двох явищ та провести між ними паралелі. Використання системного підходу у економічній теорії нерозривно пов'язане із поняттям «економічної системи». Дослідженню цієї категорії значна увага приділена у роботах К. О. Погребинської [2]. Серед підходів до трактування економічної системи вона виділяє наступне:

- економічна система – це впорядкована, самокерована цілісність множини різноманітних економічних відносин (виробничих), носієм яких виступає індивід та господарюючі одиниці, до складу яких він входить [8];
- економічна система – це сукупність механізмів та інститутів для прийняття та реалізації рішень, що стосуються виробництва, доходу та споживання в рамках визначеної географічної території [10];
- економічна система включає усі інститути, організації, закони і правила, традиції, переконання, позиції, оцінки, заборони і схеми поведінки, що прямо чи опосередковано впливають на економічну поведінку і результати [11].

Проаналізувавши та узагальнивши підходи зарубіжних авторів до визначення економічної системи, можна зробити висновок, що міжбанківський кредитний ринок має дуже багато схожого з розглянутою вище економічною

системою і йому притаманні усі ті характеристики, на яких наголошували автори.

Оскільки міжбанківський кредитний ринок є сукупністю взаємопов'язаних елементів, що функціонують як єдине ціле, і за своєю суттю є системою, доцільним є використання системного підходу до його вивчення, в рамках якого міжбанківський кредитний ринок будемо розглядати як комплекс взаємопов'язаних підсистем, об'єднаних спільною метою, із притаманними йому інтегративними властивостями, внутрішніми та зовнішніми зв'язками.

Як складна економічна система міжбанківський кредитний ринок забезпечує задоволення потреб його суб'єктів (входи системи), що пов'язані із трансформацію одних фінансових ресурсів у інші, розміщенням вільних та залученням необхідних фінансових ресурсів у визначені строки, шляхом використання відповідних інструментів ринку, що у підсумку визначає фінансові результати його суб'єктів (виходи системи) (рис. 1.1).

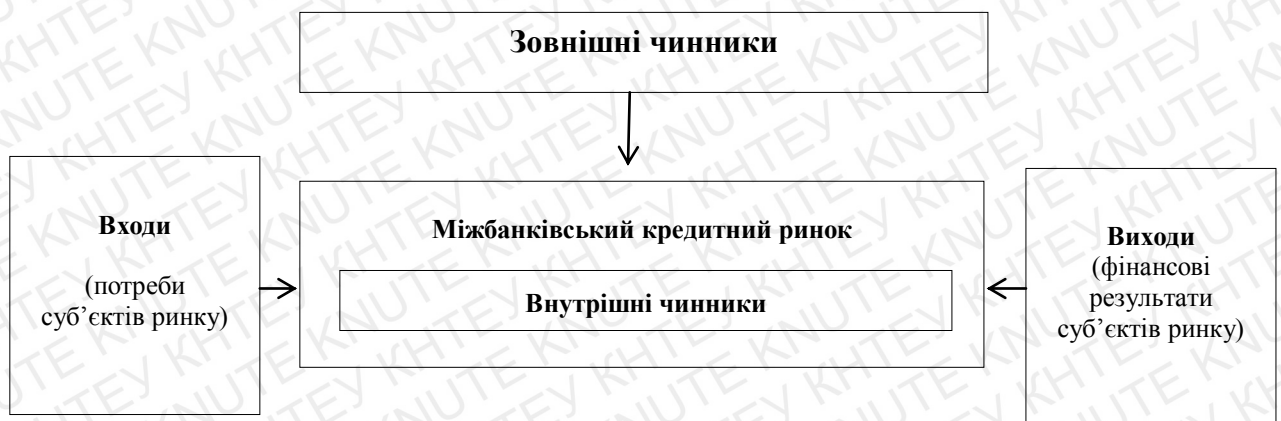

Рис. 1.1. Міжбанківський кредитний ринок як економічна система

Джерело: [1]

Міжбанківський кредитний ринок є невід'ємною частиною фінансової системи будь-якої країни з розвинутим банківським сектором і відіграє значну роль в економічних процесах, які відбуваються в державі. Для регулювання економік такі змінні треба систематизувати і детально аналізувати, що потребує використання адекватного понятійно-категоріального апарату економічної теорії [21, с. 209].

Аналіз вітчизняної економічної літератури показав, що поняття «міжбанківський кредитний ринок» хоча й трактується переважно одноманітно, проте з певними неточностями щодо практики функціонування міжбанківського кредитного ринку. Зазначене й обумовлює актуальність дослідження дефініції «міжбанківський кредитний ринок» і розроблення нових підходів до трактування її змісту [21, с. 209]. Більш детально підходи до визначення «міжбанківський кредитний ринок» розглянемо в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи різних авторів до визначення дефініції «міжбанківський кредит» та «міжбанківський кредитний ринок»

№	Автори	Визначення
1	О. М. Бутрин	Міжбанківський ринок – частка ринку позикових коштів, де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються і розміщуються між банками
2	О. М. Кузьмак	ринок міжбанківських кредитів це частина ринку позичкових капіталів, на якому відбувається перерозподіл вільних грошових ресурсів між комерційними банками і Національним банком України, а також поміж собою використовуючи різноманітні інструменти міжбанківського кредитування
3	А. Г. Івасенко	Міжбанківський кредит – це форма кредитування банками один одного, це дороге джерело додаткових ресурсів, які надаються на короткий термін
4	К. Р. Тагирбекова, Н. В. Богатирьова	Міжбанківський кредит – це кредит, що надається одним банком іншому або депозити банку, які розміщуються в інших банках.
5	Ф. Ф. Бутинець, А. М. Герасимович	Міжбанківський кредит – це оперативне за способом залучення коштів, але дороге джерело ресурсів банку
6	О. В. Васюренко	Міжбанківський кредит – це операція, що надає можливість банкам з недостатнім обсягом ресурсів забезпечувати виконання резервних вимог НБУ та задовольняти потреби власних клієнтів у кредитах
7	Л. О. Дробозіна	Міжбанківський кредит – це одна з найбільш поширених форм господарської взаємодії кредитних організацій

Джерело: [11-13]

Аналізуючи поняття які викладені у таблиці 1.1, кожен автор трактує їх по-своєму, але всі визначення доповнюють одне одного, та показують цілісну картину поняття міжбанківського кредиту та міжбанківського кредитного ринку.

Також слід зазначити, що ще одним важливим рівнем міжбанківського кредитного ринку є рівень, на якому здійснюються операції з надання та отримання коштів у кредит між банками України та банками інших країн (рис. 1.2) [11, с. 2].

Рис. 1.2. Рівні українського міжбанківського кредитного ринку, між якими здійснюються кредитні операції

Джерело: [15]

Національний банк України лише здійснює регулювання грошової маси в обігу шляхом підтримання ліквідності банків на визначених умовах, а комерційні банки, які надають міжбанківські кредити, ставлять собі за мету отримання суттєвого доходу від проведення таких операцій, зважаючи на значний обсяг таких операцій.

Більший акцент на рівневу сегментацію міжбанківського кредитного ринку роблять автори Банківської енциклопедії, які ототожнюють міжбанківський кредитний ринок із міжбанківським сектором грошового ринку і поділяють його на ринок міжбанківських кредитів і ринок кредитів центрального банку. Відповідно до їхнього визначення, «міжбанківський кредитний ринок – це частина грошового ринку, на якому здійснюються

операції взаємного кредитування, що здійснюються банками і кредитними установами; він виконує завдання оперативного забезпечення банківської системи ресурсами, підтримки її ліквідності та стабільності» [17].

Без сумніву, міжбанківський кредитний ринок є частиною грошового ринку і в літературі він визначається – як частина фінансового ринку, на якому гроші є особливим товаром і здійснюють самостійний рух між банками [19, с. 8]. Визначення, відповідно до якого міжбанківський фінансовий ринок охоплює будь-які міжбанківські операції, потребує уточнення. Перш за все, з усієї сукупності операцій необхідно виділити ті, що пов'язані з кредитуванням на цьому ринку.

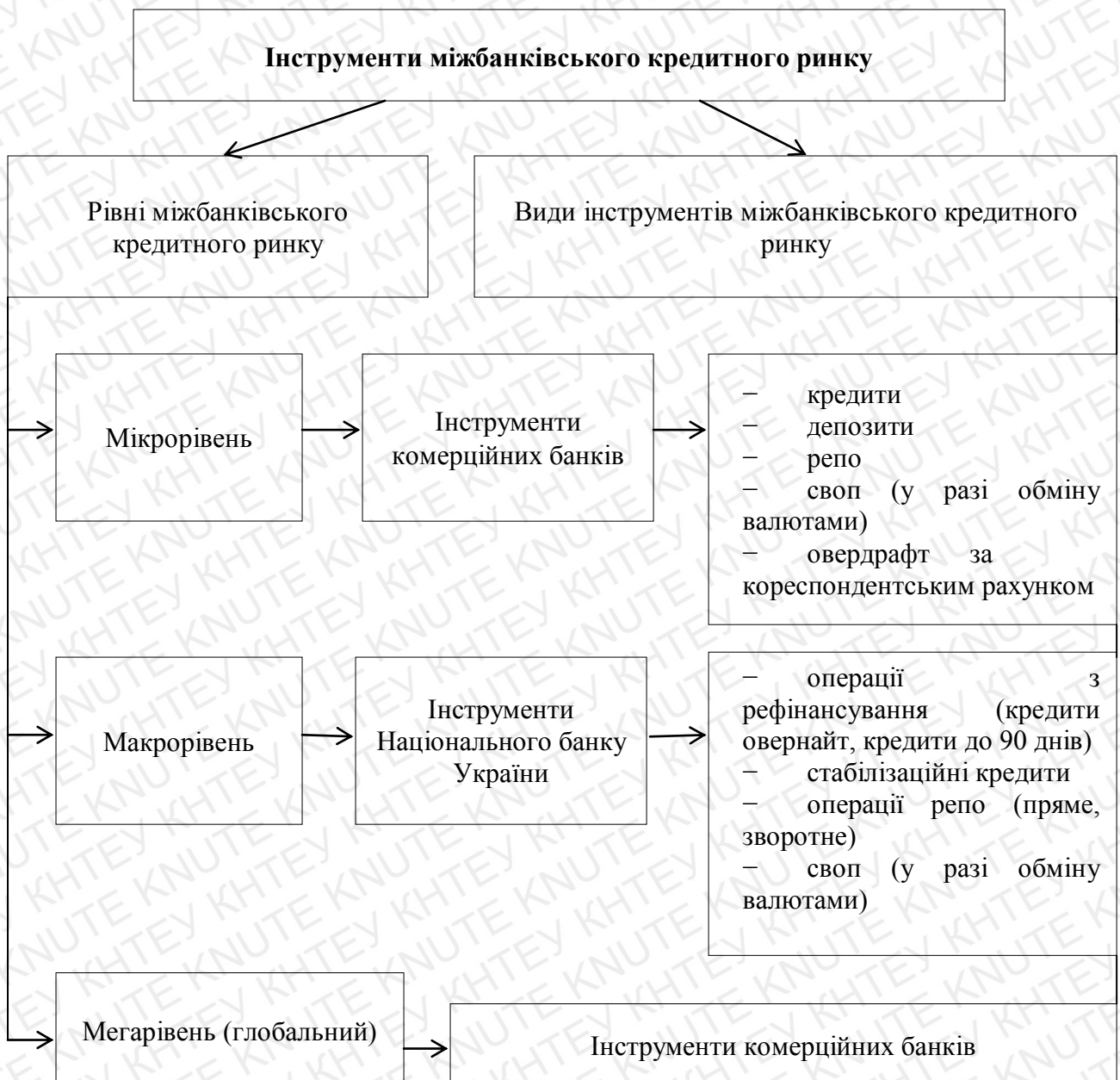

Рис. 1.3. Класифікація інструментів, що використовуються на міжбанківському кредитному ринку України

Джерело: [29]

С. М. Еш зазначає: «міжбанківський ринок – це частина ринку позикових капіталів (грошового ринку), де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних інститутів залучаються і розміщуються банками між собою переважно у формі короткострокових міжбанківських депозитів на короткі терміни» [28].

Такі визначення міжбанківського ринку в основному не мають суттєвих відмінностей порівняно з визначенням його кредитного сегмента і відповідно містить аналогічні неточності.

Натомість суттєво відрізняється визначення міжбанківського ринку США в «Енциклопедії банківської справи та фінансів», згідно з яким «ринок міжбанківський (Federal funds market) – ринок, на якому депозитні установи США здійснюють операції з незабезпеченими міжбанківськими кредитами, що являють собою негайне представлення засобів, як правило, резервів, що зберігаються у федеральних резервних банках» [28]. Відмінність цього визначення від уже проаналізованих пояснюється особливостями розвитку та функціонування фінансової системи США.

Є. М. Скок пропонує такі визначення українського міжбанківського ринку та його кредитного сегмента у вузькому розумінні: «Міжбанківський ринок – це сегмент грошово-кредитного ринку, на якому здійснюються операції з коштами між банками з метою досягнення ними своїх цілей» [41].

«Міжбанківський кредитний ринок – це сегмент міжбанківського ринку, на якому здійснюються операції з надання та отримання коштів у кредит між банками з метою досягнення ними своїх цілей» [44].

На думку Є. М. Скока «у запропонованих визначеннях ліквідовано неточності, виявлені на основі аналізу понять «міжбанківський кредитний ринок» і «міжбанківський ринок», що має сприяти посиленню адекватності понятійно-категоріального апарату економічної теорії» [12].

Під ринком міжбанківських кредитів, на нашу думку, слід розуміти ринок, на якому відбувається перерозподіл тимчасово вільних грошових ресурсів між банківськими установами та між банківськими установами та центральним банком з використанням різних фінансових інструментів та на договірних засадах.

На нашу думку, міжбанківський ринок – частина грошового ринку, на якому тимчасово вільні грошові кошти банківських установ перерозподіляються між ними на короткі терміни.

Суб'єктами міжбанківських кредитних операцій є банки, які можуть виступати на міжбанківському ринку в ролі як позичальників, так і кредиторів.

Об'єктом міжбанківських кредитних операцій є грошові кошти, що передаються одним банком іншому у вигляді кредитів на умовах, визначених договором.

Кредитні відносини між банками визначаються на договірних засадах, шляхом укладання кредитних договорів, які мають передбачати права та обов'язки сторін, а також порядок здійснення розрахунків за кредитом [34].

Комерційний банк як посередник на фінансовому ринку, розв'язуючи проблему ліквідності, повинен постійно стежити за балансом між його пасивами та активами за строками, сумами, валютою в умовах швидких змін на фінансовому ринку. По суті, комерційний банк зобов'язаний постійно управляти своїми активами та пасивами. І в цьому йому оперативно допомагає міжбанківський кредитний ринок, на якому працюють суб'єкти, які прагнуть взяти в кредит необхідні кошти, і такі, які шукають можливості надати на вигідних умовах наявні вільні кошти в міжбанківський кредит.

Пасиви банку складаються з капіталу та прирівняних до нього статей, залучених та запозичених коштів.

У вирішенні завдань управління пасивами банк виступає позичальником на ринку кредитних капіталів. У вирішенні завдань управління активами банк виступає кредитором. Сегмент ринку кредитних капіталів, на якому банки виступають як контрагенти, називається ринком міжбанківських кредитів [34].

Особливістю ринку міжбанківських кредитів є те, що учасниками як з боку попиту, так і з боку пропозиції виступають банки. У результаті ринок міжбанківських кредитів, як механізм руху коштів, відіграє важливу роль у формуванні грошової маси в країні, що перебуває в обігу, і її конкретної структури.

Ринок міжбанківського кредитування характеризується наявністю [17]:

- учасників ринку – банків-позичальників та банків - кредиторів;
- фінансових інструментів;
- так званих майданчиків, на яких у результаті узгодження попиту та пропозиції на кредити формується ринкова ціна на них, тобто процентна ставка:
- регулятивних органів, які впливають на ринок з метою забезпечення для всіх учасників умови вільної конкуренції.

Наявність великої кількості учасників міжбанківського ринку і потенційних банків - контрагентів, потребує створення технології аналізу їх фінансово-економічного стану і формування простих механізмів визначення кредитних лімітів щодо банків-контрагентів [11].

Дослідження М.Д.Алексеєнка виявляє недоліки, властиві своєрідній простій формі міжбанківського кредитування. По-перше, доступ до безкоштовних ресурсів банків, які їх потребують, але не входять до відповідної групи банків-контрагентів, обмежений організаційними методами. По-друге, виплати за наданими міжбанківськими кредитами можуть суттєво відрізнятись від ринкових у той чи інший бік. По-третє, банки-кредитори можуть значно впливати на діяльність банків-позичальників [4]. По-четверте, знижується ефективність залучення необхідних ресурсів, обсяги яких можуть не відповідати потребам банків-кредиторів. По-п'яте, дана форма кредитування не повністю вирішує проблему зниження ризику неповернення міжбанківських кредитів, оскільки вони характеризуються високим системним ризиком. По-шосте, ці недоліки значною мірою усуваються, якщо центральний банк бере

участь у міжбанківському кредитуванні та розрахунках.

Ступінь ролі центрального банку у формуванні ресурсів банків залежить від цілей його грошово-кредитної політики, що він рано чи пізно буде переслідувати, і навіть від його інструментів, включаючи рефінансування банків. Центральний банк, надаючи позички, виконує властиву йому функцію кредитора останньої інстанції. Надаючи позички, він збільшує грошову базу та збільшує грошову масу, у той час як зменшення обсягу позик скорочує грошову базу та скорочує грошову масу. Отже, кредитна діяльність центрального банку на міжбанківському кредитному ринку також суттєво впливає на його розвиток, зокрема, на рівень ринкових відсоткових ставок, якого центральний банк збирається досягти для розвитку економіки в країні, і навіть перелік інструментів центрального банку, включаючи рефінансування банків, впливає на формування особливих умов на цьому ринку.

Таким чином, основною функцією міжбанківського кредитного ринку є підтримання ліквідності кредитних організацій, що потребує створення аналітичних технологій, спрямованих на вивчення поточного фінансово-економічного стану контрагентів та їх ліквідності. Крім того, за наявності великої кількості контрагентів і, відповідно, великої кількості угод з ними на ринку міжбанківського кредитування, виникає необхідність оцінки ефективності таких угод, у надійному механізмі визначення витрат на ці транзакції та мінімізація цих витрат. Термінове рішення на рівні Національного банку України потребує видачі розміру процентної ставки за кредитами.

Суб'єкти міжбанківського кредитного ринку можуть виступати кредиторами та позичальниками одночасно, тому міжбанківські кредитні операції можуть бути як активними, коли банк виступає як кредитор, так і пасивними, коли банк виступає як банк-позичальник [21].

Для проведення міжбанківського кредитування мають бути вільні кредитні кошти. Як зазначають А. М. Мороз, Н. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна, Р. Коцовська, В. Рнчаковська, Г. Табачук, Я. Грудевич та М. Вознюк та інші, кредитними ресурсами торгують фінансово стійкі банки, у яких є надлишок

ресурсів. Ці банки для отримання прибутку прагнуть розмістити вільні ресурси в інших банках. Крім фінансової вигоди, банки-кредитори одержують можливість встановлення ділових партнерських відносин [45].

Діяльність банку та його безпосередня взаємодія з іншим банком в процесі здійснення операцій, пов'язаних з міжбанківським кредитуванням, має важливе значення як для банківської системи, так і економіки країни в цілому [26].

Ринок міжбанківського кредитування як сегмент фінансового ринку відіграє важливу роль у підтриманні ліквідності банківської системи, забезпечує нормальні умови для функціонування грошового ринку, що, у свою чергу, сприяє розвитку валютних операцій в національній та іноземних валютах, економічної системи в цілому.

Ринок міжбанківського кредитування працює на двох рівнях (макроекономічному та мікроекономічному), тому вплив міжбанківського кредитування також розглядається на двох рівнях.

Роль міжбанківського кредитного ринку на мікроекономічному рівні визначається його впливом на розробку банківської стратегії на фінансовому ринку. На рівні банків ринок міжбанківських кредитів виконує функції швидкого задоволення короткострокових потреб у засобах для підтримки обов'язкових резервів та ліквідності банку, розподілу вільних кредитних засобів та сприяння навчанню співробітників банку у перехідний період працювати у різних сегментах фінансового ринку [45].

Роль міжбанківського кредитного ринку на макроекономічному рівні характеризується його місцем у загальній структурі фінансового ринку країни, впливом на суміжні сегменти ринку. В рамках усієї банківської системи міжбанківський кредитний ринок забезпечує її стабільність, перерозподіляє на ньому грошові потоки, а також об'єктивно відображає ситуацію наявну в інших сегментах фінансового ринку та економіки загалом, як лакмусовий папірець.

В Україні кредитний ринок складається із двох компонентів: внутрішньобанківського та міжбанківського. Для раціонального використання

наявних кредитних ресурсів великі банки з великою кількістю філій почали створювати власні внутрішньобанківські ринки.

Цьому також сприяла організація в Україні ефективних систем міжбанківських розрахунків, зокрема системи електронних платежів (СЕП) та власних внутрішньобанківських міжфілійних платіжних систем (ВМПС) банками, що мають широкую мережу філій [45]. Усередині одного банку кошти між його головним офісом та філією також рухаються залежно від потреб ринку та його можливостей. Організація внутрішньобанківського кредитного ринку може бути заснована на різних засадах. У системі одного банку може здійснюватися кредитування між його філіями на ринкових засадах або головний офіс банку адміністративно перерозподіляє вільні фінансові ресурси між своїми структурними підрозділами.

Ця тенденція пов'язана з необхідністю оптимізації управління банком, підвищення його фінансової стійкості та прибутковості. В одних банках діяльність внутрішньобанківського ринку значною мірою регулюється ринковими механізмами, в інших – під суворим адміністративним контролем головного банку.

У першому випадку вартість ресурсу зазвичай визначається попитом та пропозицією. Головний банк може надати своїм філіям право виходу на міжбанківський ринок від свого імені. Договір, укладений філіями, набирає чинності лише після підтвердження головними банками – юридичними особами. Фактично угода укладається між банками - юридичними особами, проте ресурси (залежно від методу міжбанківських розрахунків) можуть бути надіслані безпосередньо із відділення продавця у відділення покупця. Надлишкові ресурси деяких філій перерозподіляються головним банком між філіями, яким потрібні додаткові ресурси. Модель обслуговування кореспондентських рахунків визначає здатність головного банку ефективно управляти своїми ресурсами. Головний банк визначає розмір виплати ресурсів, що надаються (одержуються) філіями, і навіть методи виплати відсотків. Якщо пропозиція на внутрішньобанківському ринку перевищує попит, головний банк

централізовано розподіляє вільні ресурси, «набуті» філіями на міжбанківському ринку [45].

Оптимальне та виважене рішення про купівлю та продаж ресурсів може бути прийняте тільки при точному контролі ситуації на ринку банківських ресурсів та більш точному прогнозі її змін. Для цього банкам потрібні висококваліфіковані фахівці і вони оперативно приймають відповідні рішення, що можливе лише за умови централізації.

Управлінню банківськими активами лише на рівні основного банку сприяє перехід більшості банків до дворівневої організаційної структури (основний банк - філії) і використання правил через консолідований кореспондентський рахунок [45].

Оскільки міжбанківський кредитний ринок використовується банками для залучення додаткових коштів, він також використовується для продажу коштів, які залучені іншими кредитними установами. Залучення здійснюється банком самостійно чи через фінансових посередників. Зазвичай, міжбанківські кредити надаються у межах кореспондентських відносин [15].

Суб'єктами міжбанківського кредиту є міжбанківські асоціації, комерційні банки чи інші кредитні установи, фінансові компанії та Національний банк України. Ці організації можуть бути і кредиторами, і позичальниками. Специфіка міжбанківського кредиту полягає в тому, що кошти використовуються не на власні господарські потреби банку, а для кредитування клієнтів. Для швидкого залучення необхідних додаткових коштів комерційні банки використовують можливості міжбанківського ринку ресурсів, на якому продаються кошти, залучені іншими кредитними організаціями [7].

Розміщувати та купувати кредитні ресурси на міжбанківському ринку банківських кредитних ресурсів вигідно з двох основних причин:

- комерційні банки, на відміну від підприємств, є надійнішими, оскільки прискіпливо контролюються з боку Національного банку України;
- процентна ставка за міжбанківськими кредитами зазвичай нижча, ніж за кредитами суб'єктам господарювання.

Постійна увага керівництва банку до проблеми забезпечення достатнього рівня ліквідності банку, також підтверджує важливість міжбанківського кредитного ринку за рахунок його використання як джерела ліквідності. У міру задоволення потреб банків у миттєвій та короткостроковій ліквідності роль міжбанківського кредиту змінюється. У міру збільшення терміну міжбанківського кредиту він стає більш значимим джерелом капіталу.

У зв'язку з цим важливість швидкого отримання цього джерела грошей поступово знижується, поступаючись місцем іншому важливому фактору попиту банків на міжбанківські кредити - ціні. Це змінює структуру відповідних фінансових інструментів відповідно до порядку їхньої привабливості [32].

Нерозвиненість ринку міжбанківського кредитування в Україні проявляється у багатьох його характеристиках. Найважливішими з них є відсутність розвинутої торгової інфраструктури, як в країнах з розвинутою ринковою економікою, та конкуренція інформаційних та торгових систем в Україні.

Отже, нами було обґрунтовано форми та види міжбанківського кредиту, пояснені особливості міжбанківських кредитів, їх переважно короткостроковий характер. Міжбанківські кредити за складом поділяються на взаємні кредити між комерційними банками та кредитування Національним банком України комерційних банків.

Міжбанківський кредит займає особливе місце в системі кредитних відносин і суттєво впливає на розвиток банківської системи в цілому. Потоки міжбанківських кредитів торкаються інтересів багатьох галузей господарювання, а також взаємодіють з ринком цінних паперів та валютним ринком.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

2.1 Сучасні тенденції та оцінка ефективності функціонування міжбанківського кредитного ринку в Україні

З огляду на те, що питання професійного управління ліквідністю банку вимагають від керівництва банку оперативного прийняття рішення щодо необхідності додаткового залучення коштів на основі міжбанківського кредиту, або навпаки розміщення вільних коштів в міжбанківській кредит на декілька днів, ринок міжбанківських кредитів виступає тим індикатором, який сигналізує про важливі зміни на грошовому ринку в країні, оскільки на ньому кожного дня визначається співвідношення попиту і пропозиції на гроші і встановлюється ціна на гроші у вигляді процентної ставки.

Найбільш популярним видом міжбанківського кредиту є кредит "овернайт", який дозволяє банку швидко вирішити поточні питання щодо своєчасного виконання своїх зобов'язань перед клієнтами банку та регулюючими органами і не платити значні відсотки за користування кредитними коштами, що отримуються на більший термін. В зв'язку з цим, ринок міжбанківських кредитів вважається тим торговим майданчиком на якому формується поточна актуальна ціна на гроші, динаміка якої може використовуватися для проведення аналізу стану розвитку економіки в країні і банківського сектора, зокрема.

Національний банк України, як учасник міжбанківського кредитного ринку, за допомогою своїх інструментів, методів і засобів опосередковано впливає на ціну грошей, що щодня встановлюється на цьому ринку з метою досягнення пріоритетної цілі грошово-кредитної (монетарної) політики НБУ - досягнення та підтримка цінової стабільності в державі.

Починаючи з 2016 року Національний банк України запровадив монетарний режим інфляційного таргетування на основі якого він публічно оголошує кількісну ціль з інфляції, що має бути досягнута впродовж трьох-п'яти наступних років для забезпечення цінової стабільності в державі.

Міжбанківський кредитний ринок на сьогоднішній день виступає тим торговим майданчиком, через вплив на процентні ставки якого НБУ розпочинає трансмісійний (передавальний) механізм монетарної політики.

В Положенні НБУ Про процентну політику Національного банку України № 277 від 21.04.2016 року зазначено, що процентна політика НБУ - це встановлення та застосування Національним банком України облікової процентної ставки, що є ключовою, та інших процентних ставок за його операціями з метою досягнення цілей грошово-кредитної політики. І головною метою процентної політики Національного банку України є забезпечення цінової стабільності в середньостроковій перспективі від 3-х до 5-ти років. Адже висока інфляція призводить до зменшення доходів та заощаджень бізнесу, населення і держави, підвищення виробничих витрат, збільшення вартості кредитів та їх обслуговування, зростання процентних ставок унаслідок невизначеності щодо майбутнього рівня цін, створення несприятливого середовища для залучення довгострокових інвестицій в економіку, що негативно впливає на економічне зростання в країні. Саме досягнення цінової стабільності найкраще кореспондує із забезпеченням стійких темпів приросту ВВП й усуває передумови для непередбачуваних та суб'єктивно вмотивованих рішень щодо змін у монетарній політиці.

Завданнями процентної політики Національного банку України є визначення процентних ставок за інструментами регулювання ліквідності банків та посилення дієвості процентного каналу трансмісійного механізму грошово-кредитної політики через установаження процентних ставок за операціями Національного банку, які проводяться з метою розвитку фінансових ринків, що сприяє забезпеченню впливу зміни короткострокової

процентної ставки міжбанківського ринку на вартість середньо- та довгострокових фінансових ресурсів.

Національний банк з метою реалізації процентної політики встановлює такі процентні ставки на міжбанківському кредитному ринку:

- 1) облікову (ключову) процентну ставку;
- 2) процентну ставку за інструментами постійного доступу Національного банку України, а саме для оперативного підтримання НБУ ліквідності банків шляхом надання кредитів овернайт або оперативне вилучення НБУ ліквідності банків шляхом розміщення депозитних сертифікатів овернайт;
- 3) процентну ставку за основними операціями Національного банку України з регулювання ліквідності банків, що є операціями з регулювання ліквідності банків, які мають найбільший вплив на стан грошово-кредитного ринку. До них можуть належати операції з надання кредитів рефінансування або операції з розміщення депозитних сертифікатів;
- 4) процентну ставку за іншими інструментами Національного банку України з регулювання ліквідності банків;
- 5) за операціями своп процентної ставки Національного банку України.

Операційною ціллю процентної політики Національного банку України є утримання гривневих короткострокових міжбанківських ставок на рівні, близькому до рівня облікової (ключової) ставки, у межах коридору процентних ставок за інструментами постійного доступу.

Індикатором вартості короткострокових гривневих ресурсів на міжбанківському ринку України для цілей процентної політики є Український індекс міжбанківських ставок овернайт (UONIA).

Національний банк України здійснює розрахунок та оприлюднює значення UONIA за відповідний робочий день, а також повний архів значень UONIA починаючи з часу започаткування його розрахунку на сторінці офіційного Інтернет-представництва НБУ.

Національний банк установлює процентні ставки за інструментами постійного доступу з надання та вилучення ліквідності на термін овернайт (за кредитами овернайт та депозитними сертифікатами овернайт) у прив'язці до облікової ставки. Процентні ставки за інструментами постійного доступу формують коридор процентних ставок з метою утримання гривневих короткострокових міжбанківських ставок на рівні, близькому до рівня облікової ставки.

Згідно офіційної статистики можемо розглянути практичні результати даних інструментів.

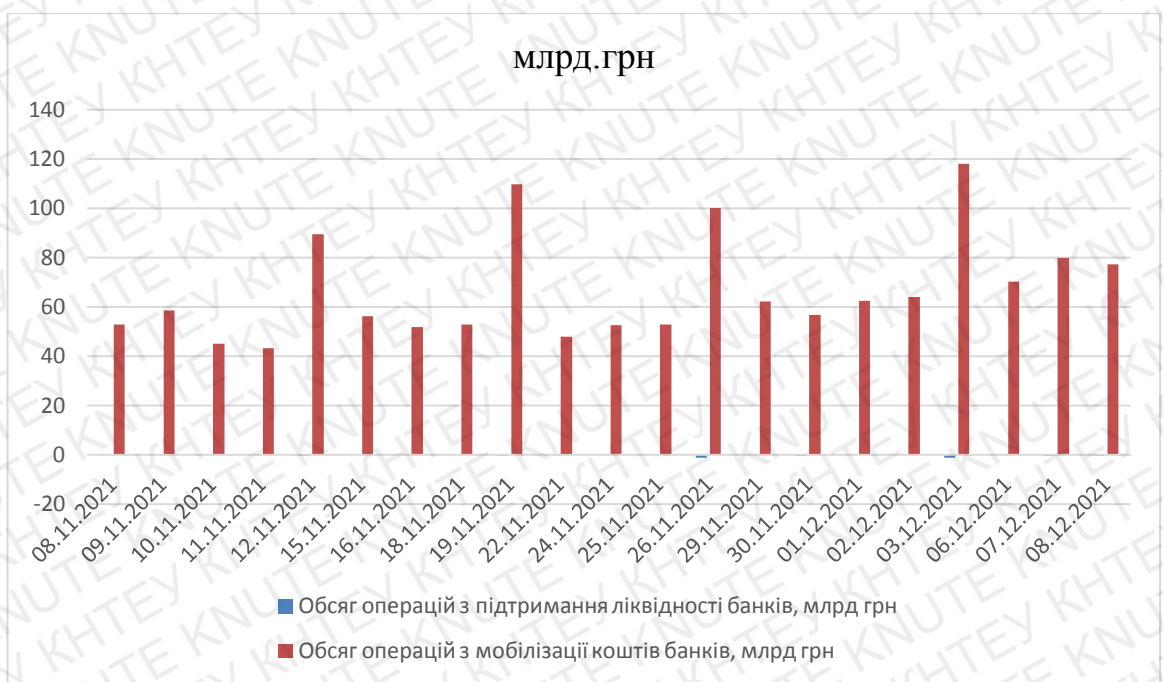

Рис.2.1 Обсяг операцій НБУ з регулювання ліквідності банків в листопаді 2021 року.

Джерело: складено на підставі [9,43]

Вказані дані свідчать, що на сьогоднішній день український міжбанківський кредитний ринок забезпечений ліквідністю і банкам вигідно наявні у них кошти продавати НБУ, тобто розміщувати вільні кошти в депозитні сертифікати НБУ. Обсяг операцій НБУ з підтримання ліквідності банків вказує на відсутність отриманих міжбанківських кредитів банками, або зовсім невеликий їх обсяг. Зазначена динаміка свідчить про те, що для

банків безпечніше гроші вкладати в депозитні сертифікати НБУ, ніж в кредити фізичних і юридичних осіб.

Монетарні умови та фінансові ринки характеризуються тим, що Український індекс міжбанківських ставок "овернайт" UONIA в листопаді 2021 року перебував біля нижньої межі в коридорі ставок НБУ через збереження значного профіциту ліквідності банківської системи. [9,43] Натомість дещо зросла дохідність гривневих ОВДП під час первинного розміщення, передусім за короткостроковими цінними паперами, що пояснюється потребами уряду у фінансуванні наприкінці року. У жовтні 2021 року гривневі ставки за окремими банківськими продуктами повільно зростали, поступово реагуючи на посилення НБУ монетарної політики. Зростання рівня процентних ставок за міжбанківськими кредитами "овернайт" створюють умови для банків, що надають міжбанківські кредити, збільшити свої доходи від їх надання.

Таблиця 2.1

Результати підтримка ліквідності банків через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт) з 26.10.2021 до 27.10.2021

Дата	Усього надано коштів млн. грн.	Через постійну лінію рефінансування (кредити овернайт)		
		надано коштів млн. грн.	середньозважена ставка %	кількість заявок
18.10.2021 Пн				
19.10.2021 Вт				
20.10.2021 Ср				
21.10.2021 Чт				
22.10.2021 Пт	180,0			
23.10.2021 Сб				
25.10.2021 Пн				
26.10.2021 Вт	25,0	25,0	9,50	1
27.10.2021 Ср	25,0	25,0	9,50	1
28.10.2021 Чт				
29.10.2021 Пт	230,0			
01.11.2021 Пн				
02.11.2021 Вт				
03.11.2021 Ср				
04.11.2021 Чт				

05.11.2021	Пт	231,0		
08.11.2021	Пн			
09.11.2021	Вт			
10.11.2021	Ср			
11.11.2021	Чт			

Джерело: складено на підставі [9,43]

Через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт) НБУ регулював ліквідність та найбільша сума кредитних коштів була надана 05.11.2021 році у сумі 231,0млн.грн. 16 липня 2021 року НБУ надав рефінансування на 371 млн грн для трьох банків на термін до 84 днів під 7,5% річних. Позики залучили «Конкорд» (200 млн грн), КІБ (91 млн грн), Укрбудінвестбанк (80 млн. грн).

9 липня 2021 року НБУ надав рефінансування для 15 банків на суму 5 млрд грн на строк до 1092 днів із середньозваженою ставкою 7,66% річних та ще 425 млн грн - під 7,5% для двох банків на термін до 84 днів. Позики залучили Універсал Банк (1,28 млрд грн), Акордбанк (1 млрд грн), Укрексімбанк (940 млн грн), МТБ Банк (400 млн грн), МІБ (288 млн грн), КІБ (260 млн грн), Авангард (225 млн грн і 5 млн грн), Конкорд (200 млн грн), РВС Банк (176 млн грн), банк "Альянс" (175 млн грн), Піреус Банк (129 млн грн), Мотор-Банк (120 млн грн), Радабанк (100 млн грн), Кристалбанк (89,5 млн грн), Скай Банк (26 млн грн), АП Банк (12,8 млн грн).

2 липня 2021 року НБУ надав кредити для двох банків 260 млн грн рефінансування на термін до 84 днів під 7,5%. Позики залучили банк "Конкорд" (150 млн грн) і Радабанк (110 млн грн)[43]. На 01.06.2021 борги перед НБУ по рефінансуванню мав 41 банк, у т.ч. Укрексімбанк (29,9 млрд грн), Альфа-Банк (8,6 млрд грн), Ощадбанк (7,25 млрд грн), ПУМБ (4,2 млрд грн), Акордбанк (3,7 млрд грн), Універсал Банк (3,5 млрд грн) та інші.[43] На 01.01.2021 заборгованість перед НБУ по рефінансуванню мали 38 банків, у т.ч. Укрексімбанк (16 млрд грн), Альфа-Банк (9,9 млрд грн), Ощадбанк (5,5 млрд грн), ПУМБ (4,2 млрд грн), Райффайзен Банк Аваль (3,5 млрд грн) та інші [43].

Зазначені дані в таблиці 2.1 свідчать про активну роботу НБУ щодо підтримання ліквідності вітчизняних банків.

Таблиця 2.2

Результати мобілізація коштів банків через постійну лінію розміщення депозитних сертифікатів овернайт з 18.10.2021 по 11.11.2021

Дата	Усього залучено коштів млн. грн.	Через постійну лінію розміщення депозитних сертифікатів овернайт		
		залучено коштів	середньозважена ставка	кількість заявок
		млн. грн.	%	
18.10.2021 Пн	50720,0	50720,0	7,50	50
19.10.2021 Вт	52086,0	52086,0	7,50	51
20.10.2021 Ср	58772,0	58772,0	7,50	55
21.10.2021 Чт	61625,0	61625,0	7,50	57
22.10.2021 Пт	120124,0	58737,0	7,50	54
23.10.2021 Сб	61866,0	61866,0	7,50	53
25.10.2021 Пн	59021,0	59021,0	7,50	57
26.10.2021 Вт	61775,0	61775,0	7,50	55
27.10.2021 Ср	67536,0	67536,0	7,50	56
28.10.2021 Чт	67123,0	67123,0	7,50	53
29.10.2021 Пт	97841,0	51985,0	7,50	54
01.11.2021 Пн	55213,0	55213,0	7,50	52
02.11.2021 Вт	59764,0	59764,0	7,50	56
03.11.2021 Ср	51538,0	51538,0	7,50	55
04.11.2021 Чт	56316,0	56316,0	7,50	57
05.11.2021 Пт	120595,0	55955,0	7,50	57
08.11.2021 Пн	52969,0	52969,0	7,50	59
09.11.2021 Вт	58503,0	58503,0	7,50	65
10.11.2021 Ср	45084,0	45084,0	7,50	50
11.11.2021 Чт	43161,0	43161,0	7,50	50

Джерело: складено на підставі [9,43]

НБУ ухвалив рішення збільшити вартість рефінансування із 23 липня 2021р., зокрема, передбачивши, що

- ставка за кредитами рефінансування на строк до 90 днів, що надаються шляхом проведення кількісного тендеру, дорівнюватиме «облікова ставка + 1 в. п.» (раніше вона дорівнювала обліковій ставці);
- ставка за кредитами рефінансування на строк до 3 років, що надаються шляхом проведення процентного тендеру, буде не меншою, ніж «облікова ставка + 1 в. п.» (раніше вона була не меншою за облікову ставку).

Зазначене рішення НБУ свідчить про продовження утримання гривневих ставок міжбанківського кредитного ринку на рівні, близькому до рівня облікової ставки.

Для зниження інфляції в рамках монетарної політики Національний банк України протягом 2021 року тричі підвищував свою облікову ставку. Водночас для посилення впливу монетарної політики НБУ додатково підвищив процентну ставку за кредитами рефінансування на 1 в. п.

З огляду на збереження високої ліквідності банківської системи – на 22 липня 2021 року вона перевищила 200 млрд грн – розміщення депозитних сертифікатів строком до 14 днів визначено основною операцією НБУ з регулювання ліквідності. Як і раніше, під час проведення таких кількісних тендерів процентна ставка за депозитними сертифікатами встановлювалася на рівні облікової.

У III кварталі 2021 року НБУ почав поступове згортання антикризових монетарних заходів, що були запроваджені у відповідь на коронакризу. Це було обумовлено поверненням економіки до стійкого зростання та збереженням значного профіциту ліквідності в банківській системі.

Зокрема, з 1 липня 2021 року було зменшено з 5 до 3 років граничні строки, на які надаються довгострокові кредити рефінансування та укладаються угоди за інструментом своп процентної ставки. Крім того, НБУ обмежив обсяги тендерів із довгострокового рефінансування 5 млрд грн, а також скоротив частоту проведення аукціонів своп процентної ставки з двох до одного разу на місяць. Строковість депозитних сертифікатів було збільшено до докризового рівня (14 днів).

З метою дослідження розвитку міжбанківського ринку проведемо відбір основних показників, які дають змогу описати економічну ситуацію на ринку, тобто його кон'юнктуру. Теорія нам підказує, що кон'юнктура ринку – це основна характеристика його функціонування, або створена на ньому ситуація. Кон'юнктура ринку відображає величини попиту і пропозиції, рівень цін, обсяги продажів, ринкову активність продавців і покупців [4, с. 289]. З урахуванням цих характеристик проведемо відбір необхідних для дослідження основних показників, які здатні відобразити як об'ємні, так і цінові аспекти ринку.

Визначаючи стан вітчизняного міжбанківського ринку, можна зробити висновок про циклічність його розвитку. Загалом порівняно з 2016 роком обсяг міжбанківських кредитів зменшився майже в 4,9 раза і становив станом на 01.01.2021 р. 252361,4 млн. грн., в такому разі ми бачимо різке зменшення.

І незважаючи на всі спроби Національного Банку України з надання кредитних коштів у 2018 році обсяги наданих міжбанківських кредитів знизилися до 427 265,5 млн. грн., тобто зменшився в 2,86 раза порівняно з 2016 роком (таблиця 2.1).

Таблиця 2.3

**Обсяги міжбанківських кредитів, млн. грн. з 31.12.2016 по
31.12.2020**

Показник	Період				
	2016	2017	2018	2019	2020
Всього Міжбанківс ьких кредитів	1224985,8	427352,7	427265,5	336203,5	252361,4
у тому числі					
міжбанківські кредити комерційних банків	1122615,8	331984,7	311582,5	280526,3	180499
у % до попереднього року	71,97	29,57	93,85	-90,0	64,34

Джерело: складено на підставі [40]

Таким чином, ситуація на міжбанківському ринку свідчить про зменшення обсягів міжбанківських кредитів у зв'язку з профіцитом ліквідності на ринку, відповідно, темп приросту обсягів міжбанківських кредитів зменшується.

Обсяг кредитів рефінансування за 2020 рік збільшився в 7,9 раза, а частка коштів Національного банку в зобов'язаннях підвищилася з історичного мінімуму 0,4% у лютому до 3,8% на кінець 2020 року. Валовий зовнішній борг банків за 2020 рік скоротився на 23%. Також скоротилися обсяги міжбанківських

Упродовж 2021 року банкам вистачало ліквідності для поглинання шоків. Так, норматив довгострокової ліквідності NSFR всіма українськими банками дотримується із суттєвим перевищенням. Оскільки даний норматив визначає мінімальний необхідний рівень ліквідності банку на горизонті 1 рік та стимулює банки покладатися на стабільніші та довгостроковіші джерела фондування, зменшуючи залежність від короткострокового фінансування, можна сказати про достатню забезпеченість вітчизняних банків ліквідністю.

2.2. Аналіз роботи Креді Агріколь Банк на міжбанківському кредитному ринку України

АТ «Креді Агріколь Банк» – сучасний універсальний банк, власником якого є фінансова група Європи – Credit Agricole Group (Франція). Група – головний партнер французької економіки та одна з найбільших банківських груп Європи. Це провідний роздрібний банк у Європі, який має найбільший портфель активів в управлінні, є лідером у сфері банківського страхування та третім у сфері проектного фінансування у Європі. АТ «Креді Агріколь Банк» працює на фінансовому ринку України з 1993 року та надає весь спектр банківських послуг бізнесу та приватним клієнтам, у тому числі преміум-клієнтам.

Банк приділяє особливу увагу співпраці із компаніями агропромислового комплексу. Надійність та ділову репутацію АТ «Креді Агріколь Банк» в Україні підтверджують найвищі рейтинги Fitch, лідерські позиції у рейтингах стійкості банків, надійності банківських вкладів та найприбутковіших банків, а також 280 000 активних приватних клієнтів та 17000 корпоративних клієнтів, серед яких міжнародні корпорації, великі українські компанії та представники середнього та малого бізнесу. АТ «Креді Агріколь Банк» – соціально відповідальний банк, який підтверджує свій статус безліччю реалізованих проектів у рамках програми корпоративної соціальної відповідальності «We Care!»

Так як АТ «Креді Агріколь Банк» має свою материнську компанію у Франції, він має можливість надавати короткострокові міжбанківські кредити. За даними Оборотно-сальдового балансу банку АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК" протягом жовтня 2021 року надав 3050 млн. грн. міжбанківських кредитів "овернайт", а в серпні 2021 року банк надав 4941 млн. грн. кредитів "овернайт" та 300 млн. грн короткострокових міжбанківських кредитів [43]. При цьому, сам АТ «Креді Агріколь Банк» не

потребував залучення міжбанківських кредитів, про що свідчать дані фінансової звітності банку.

АТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018 - 2021 років виконував всі економічні нормативи ліквідності, встановлені НБУ, а саме:

- короткострокової ліквідності (Н6);
- коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCR_{ВВ}) та в іноземній валюті (LCR_{ІВ});
- коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR).

Динаміка виконання АТ «Креді Агріколь Банк» нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2021 року

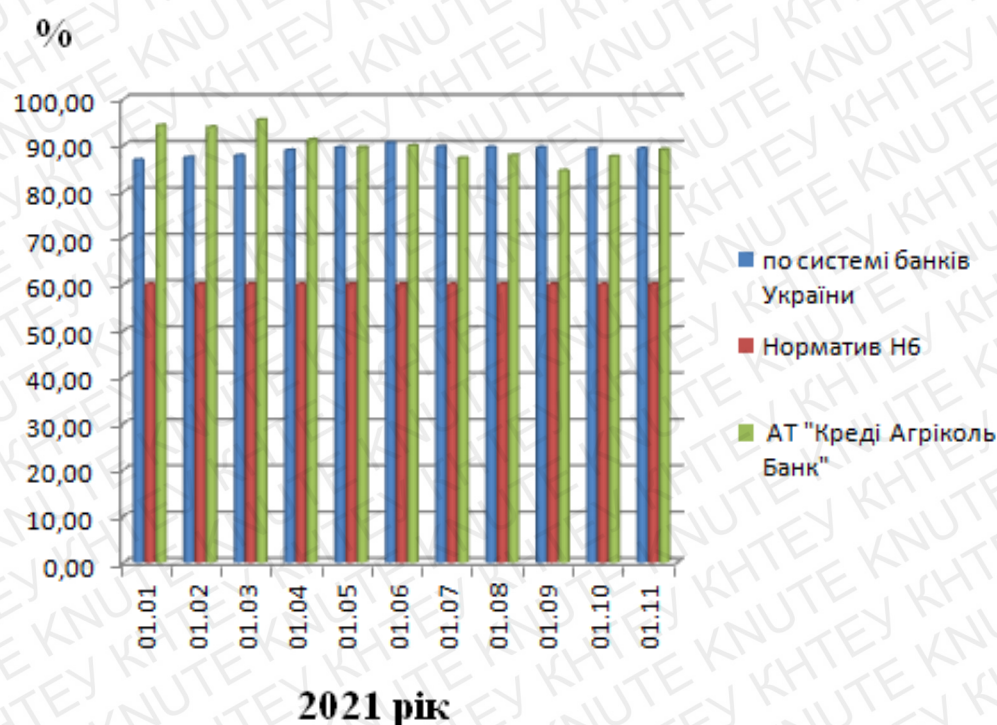

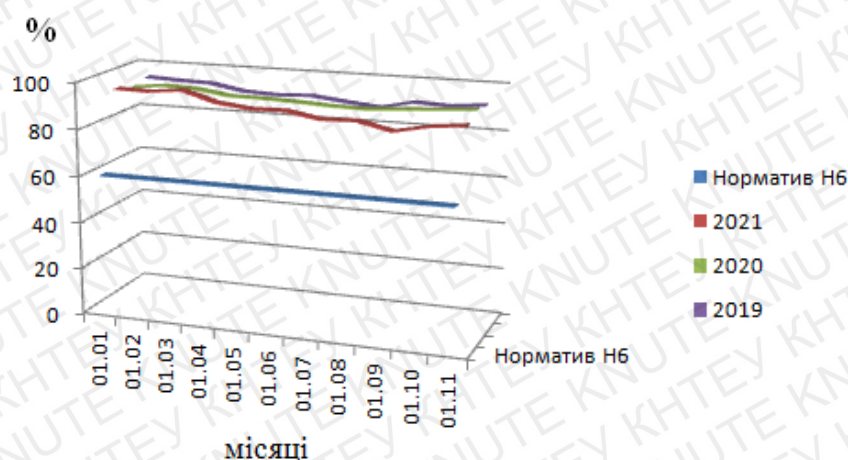
Рис.2.2 Динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банк" нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2021 року.

Джерело: складено на підставі [43]

За даними статистичної звітності Національного банку України, що розміщена на його офіційному сайті, АТ "Креді Агріколь Банк" протягом 2021 року відмінно дотримувався нормативних вимог щодо мінімально необхідного обсягу активів для забезпечення виконання своїх зобов'язань протягом одного року і не порушував мінімально необхідне значення

економічного нормативу Н6 на рівні не менше, ніж 60% (рис.2.2). Зазначена динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2021 року вказує на перевищення в банку мінімально необхідного обсягу активів для забезпечення виконання своїх зобов'язань протягом одного року. Дотримання АТ "Креді Агріколь Банку" нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2021 року відповідає середньоарифметичному значенню дотриманню цього економічного нормативу НБУ по банківській системі протягом аналогічного періоду, про що свідчать дані рисунку 2.2. Зазначена на рисунку 2.2 динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2021 року спостерігалася і в попередні 2020 та 2019 роки, про що свідчать дані рисунку 2.3.

Динаміка виконання АТ «Креді Агріколь Банк» нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2019-2021 років

2021	94,28	93,92	95,50	91,23	89,57	89,87	87,26	87,83	84,52	87,62	89,14
2020	92,20	93,87	93,34	91,23	91,15	90,65	89,90	89,66	90,74	91,62	92,73
2019	94,15	93,49	93,18	90,59	89,95	90,68	89,07	87,62	90,84	90,21	91,60

Рис.2.3 Динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банк" нормативу короткострокової ліквідності Н6 протягом 2019-2021 років.

Джерело: складено на підставі [43]

За даними статистичної звітності Національного банку України, що розміщена на його офіційному сайті, АТ "Креді Агріколь Банк" протягом 2021 року відмінно дотримувався нормативних вимог щодо нормативу ліквідності - коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCR_{ВВ}). Зазначена динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCR_{ВВ}) протягом 2021 року вказує на дотримання і перевищення в банку мінімально необхідного рівня ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію за всіма валютами (рисунок 2.4).

**Динаміка виконання АТ «Креді Агріколь Банк»
нормативу покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами
(LCR_{ВВ}) протягом 2021 року**

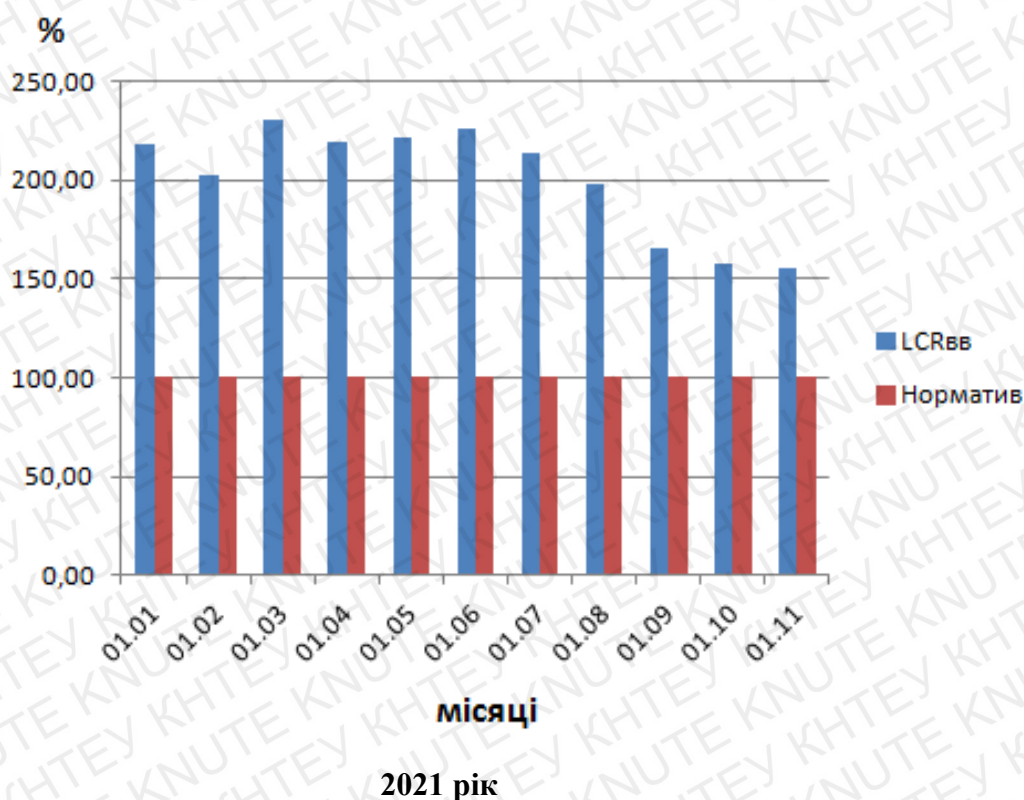

Рис.2.4. Динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" нормативу ліквідності - коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCR_{ВВ}) протягом 2021 року.

Джерело: складено на підставі [43]

За даними статистичної звітності Національного банку України, що розміщена на його офіційному сайті, АТ "Креді Агріколь Банк" протягом 2021 року відмінно дотримувався нормативних вимог щодо нормативу ліквідності - коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті (LCR_{IB}). Зазначена динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті (LCR_{IB}) протягом 2021 року вказує на дотримання і перевищення в банку мінімально необхідного рівня ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію в іноземній валюті (рисунок 2.5).

**Динаміка виконання АТ «Креді Агріколь Банк»
нормативу покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті
(LCR_{IB}) протягом 2021 року**

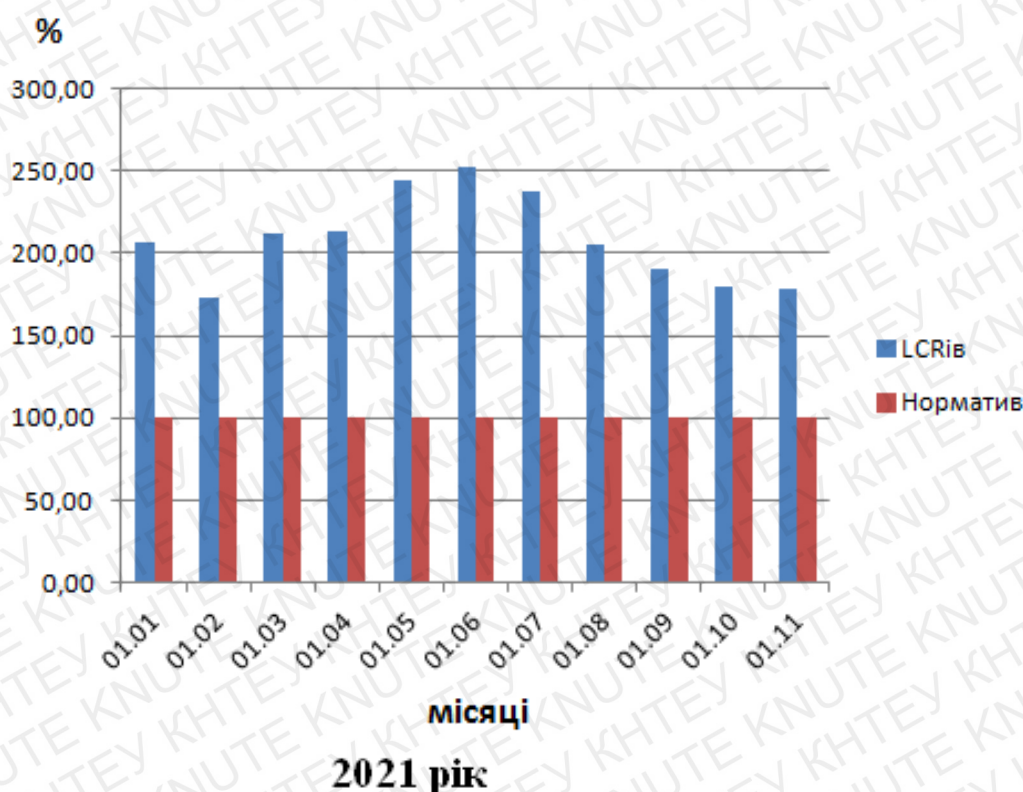

Рис.2.5. Динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" нормативу ліквідності - коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті (LCR_{IB}) протягом 2021 року.

Джерело: складено на підставі [43]

За даними статистичної звітності Національного банку України, що розміщена на його офіційному сайті, АТ "Креді Агріколь Банк" протягом 2021 року відмінно дотримувався нормативних вимог щодо нормативу ліквідності - коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) за період з квітня по листопад 2021 року. До квітня 2021 року коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) не контролювався з боку НБУ, відповідно ці дані відсутні в статистичній звітності НБУ і не наведені на рисунку 2.6.

**Динаміка виконання АТ «Креді Агріколь Банк»
нормативу ліквідності - коефіцієнту чистого стабільного
фінансування (NSFR) за період з квітня по листопад 2021
року**

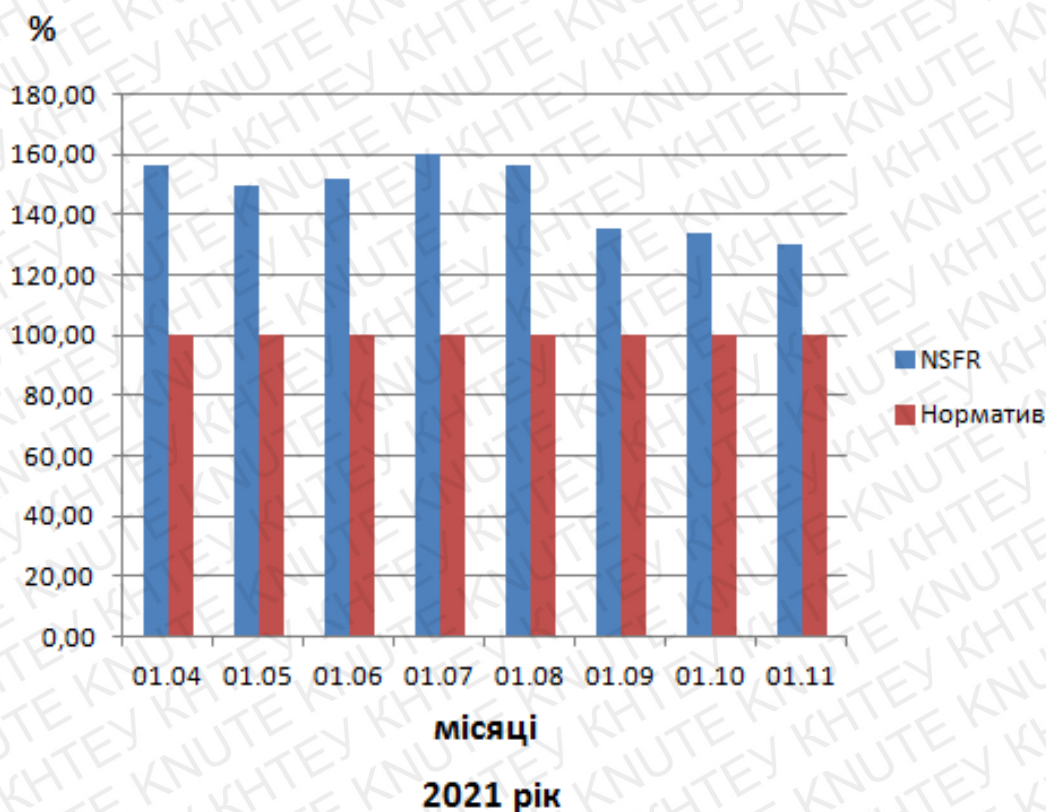

Рис.2.6. Динаміка виконання АТ "Креді Агріколь Банку" нормативу ліквідності - коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) за період з квітня по листопад 2021 року.

Джерело: складено на підставі [43]

Показана інформація на рисунку 2.6 стосовно динаміки виконання АТ "Креді Аґріколь Банку" коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) за період з квітня по листопад 2021 року вказує на дотримання і перевищення в банку мінімально необхідного рівня стабільного фінансування, достатнього для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік (рисунок 2.6).

Таблиця 2.4

**Аналіз звіту про фінансові результати АТ "Креді Аґріколь Банк" з
31.12.2018 по 31.12.2020**

Стаття	2018р	2019р	2020р.	Зміни +- (2019- 2018р)	Зміни +- (2020- 2019р)
Чистий банківський дохід	3426	3558	3387	132	-171
Чистий процентний дохід	2330	2421	2377	91	-44
Комісії	703	796	708	93	-88
Інший ЧБД	393	340	302	-53	-38
Операційні витрати	-1382	-1607	-1770	-225	-163
Витрати на персонал	-806	-956	-1039	-150	-83
Інші витрати	-577	-650	-731	-73	-81
Валовий операційний дохід	2044	1951	1616	-93	-335
Вартість ризику	-269	163	-498	432	-661
Результат до оподаткування	1775	2114	1118	339	-996
Податки	-312	-384	-191	-72	193
Чистий результат	1463	1730	927	267	-803

Джерело: складено на підставі [41]

За даними звітів про фінансові результати АТ "Креді Аґріколь Банк" за 2018-2020 роки, банк працював прибутково, без збитків, що стало можливим завдяки правильним рішенням керівництва і персоналу банку, використанню сучасного досвіду і технологій, зокрема, міжнародної фінансової групи Credit Agricole Group (Франція). З огляду на активну діяльність АТ "Креді Аґріколь

Банк" з розміщення вільних коштів в міжбанківські кредити "овернайт" на міжбанківському кредитному ринку, можна зробити висновок про те, що прибуткова діяльність банку стала можливою завдяки його успіхам на міжбанківському ринку.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

3.1. Зарубіжний досвід функціонування міжбанківського кредитного ринку

На сьогоднішній день, таргетування інфляції - це один із сучасних напрямків грошово-кредитної політики країн з розвинутою ринковою економікою, який на пряму впливає на умови функціонування міжбанківського кредитного ринку цих країн та визначає правила забезпечення ліквідності на грошовому ринку. Зокрема, таргетування інфляції - це принципи, яких дотримуються у своїй практиці центральні банки щодо визначення пріоритетів грошової системи, регулювання приросту грошової маси в обігу.

Європейський центральний банк в останні десятиріччя віддає перевагу застосуванню таргетуванню інфляції, що передбачає більш повне і дієве використання позитивних стимулювальних ефектів низької інфляції завдяки попередженню високих сплесків інфляційної динаміки, послаблення дестабілізуючого впливу на ринкову кон'юнктуру такого слабо регульованого чинника як інфляційні очікування

Історія формування кредитних взаємовідносин в країні, а також головної їх ланки - банків – налічує не один десяток років. Весь цей час вони удосконалювалися та пристосовувалися під існуючі економічні та політичні структури. [56]

Банківські установи також минули свій еволюційний шлях – від дрібних контор, аж до сучасних організацій, що надають своїм клієнтам сотні послуг та діючих у всіх галузях економіки.

Звичайно ж, у цей процес втручалася держава, формуючи банківську систему, яка була б економічно та соціально прийнятна для суспільства. Функцію формування, як правило, виконував центральний банк країни, утворював нормативну основу для роботи комерційних банків.

В даний час, в більшості країн з ринковою економікою та дворівневою банківською системою функції центральних банків переважно подібні, але, безумовно, існують і відмінності. [40] Наприклад, банківська система у Франції характеризується дуже жорстким банківським наглядом та кредитним контролем, а також переважанням державних кредитних інститутів. При цьому на чолі цієї системи стоїть Міністерство фінансів Франції. Тобто, Банк Франції, включаючи інші інститути, які здійснюють контроль за діяльністю комерційних банків, знаходяться під керівництвом Міністерства фінансів Франції. Це означає, що вирішальний вплив на розвиток міжбанківського кредитного ринку здійснює Міністерство фінансів у Франції.

Політика відкритого ринку, найбільш популярна політика Банку Франції - це виконання операцій з купівлі або продажу твердо-відсоткових цінних паперів банком власним коштом на відкритому ринку. В той же час операції з рефінансування комерційних банків і забезпечення їх необхідним рівнем ліквідності також важлива функція Банку Франції та інших центральних банків з розвинутою ринковою економікою, які виступають кредитором в останній інстанції для своїх комерційних банків для забезпечення необхідного рівня ліквідності національної банківської системи.

Класичними інструментами провадження політичної діяльності на відкритому ринку вважаються операції, пов'язані з державними паперами на вторинному ринку, які характерні для Великобританії, Німеччини, Греції, Італії та Франції. А операції на первинному ринку з державними паперами використовуються у суворо встановлених рамках у Великій Британії.

Досить своєрідна стратегія рефінансування використовується в Великобританії. Таким чином, застосовуючи механізм рефінансування, Банк Англії надає комерційним організаціям такі основні види кредиту:[62]

- денний кредит;
- кредит рефінансування;
- добові операції РЕПО;
- конверсія денного кредиту.

У Німеччині комерційна політика Німецького Бундесбанку багатопланова та має різноманітні певні прояви. Це політика відкритого ринку, валютна політика, політика рефінансування, дисконтна та ломбардна політика. Політика відкритого ринку здійснюється Німецьким Бундесбанком на ринку цінних паперів. Німецький Бундесбанк має право регулювання грошового ринку купувати і продавати такі види цінних паперів як: векселя, облигації, казначейські чеки та інше [56]

Продаючи чи купуючи цінні папери на фінансовому ринку, Німецький Бундесбанк дуже серйозно впливає на наявність грошей у обігу, а також на ступінь платоспроможності кредитних установ.

Рис.3.1 Основні методи грошово-кредитного регулювання економіки з боку центрального банку.

У свою чергу кредитні організації самостійно вирішують питання про збільшення чи зменшення розмірів кредитування. Банк Франції здійснює лише контрольну функцію [56].

Двосторонні розрахунки між кредитними організаціями, наприклад, Франції та Великобританії виконуються центральним банком країни або, як у Україні Системою електронних платежів.

У більшості країн функціонує низка автоматизованих розрахункових систем, які сформовані великими банками зі своїми філіями.

Будь-яка розрахункова система передбачає інтереси цієї кредитно-фінансової компанії, її багатофункціональні цілі. У будь-яку таку систему здатна приєднатися будь-яка кредитна організація, будь-яке кредитне

товариство тощо. Будь-яка організація, якщо вона не створює свою клірингову систему, підбирає оптимальну для себе. У країні може бути низку подібних систем. [56] Наприклад, у США їх понад три десятки. Абсолютно всі регіональні клірингові системи поєднуються двома загальнонаціональними: федеральною (Fedwire) - для внутрішніх платежів та міжнародної (CHIPS).

У Франції міжбанківські розрахунки базуються на телекомунікаційній клірингової системи S.I.T. У Великій Британії використовуються концепції HAPS (Clearing Houses Automated Payment System) та BACS (Bankers Automated Clearing Services).

Перша їх дуже схожа з Американської системою C.H.I.P.S. [56] У таких невеликих країнах Західної Європи як Австрії, Швейцарії, Угорщини тощо. використовуються так звані GIRO-системи. Вони формуються кредитними організаціями, як правило, у формі акціонерного товариства відкритого типу за допомогою об'єднання технічних засобів, технологій, організаційних заходів та, головне, фінансових ресурсів. [56]

Також для зарубіжного міжбанківського кредитного ринку важливу роль відіграє система управління кредитними ризиками. Управління проблемними кредитами у зарубіжних банках входять в комплекс антикризового менеджменту. З метою впровадження антикризового менеджменту у банках України важливим є вивчення не тільки теоретичних розробок, але й практичних аспектів даного виду управління в банках розвинутих країн.

Таким чином, у різних зарубіжних країнах міжбанківські відносини мають суттєві відмінності. Будь-яка держава виконує відповідну своїм законам та цілям грошово – кредитну політику, однак загальні принципи виконання тих чи інших міжбанківських операцій схожі. У зв'язку з підвищенням значущості міжнародних міжбанківських кредитів та розрахунків формуються та застосовуються особливі стандарти взаємовідносин між банками. Український міжбанківський ринок досяг значного рівня розвитку і використовує в своїй діяльності досвід країн з розвинутою ринковою економікою.

3.2. Вектори розвитку міжбанківського кредитного ринку в Україні

Специфіка ринку міжбанківських кредитів виражається в тому, що для більшості учасників це механізм підтримки ліквідності в разі залучення коштів, а з іншого боку – механізм розміщення тимчасово вільних коштів. Цей ринок дуже динамічний, чутливий до коливань та змін.

НБУ планує й надалі поступово згортати антикризові монетарні заходи згідно з оголошеним графіком. У разі, якщо не буде суттєвих шоків на фінансових ринках застосування довгострокового рефінансування та процентного свопу буде припинено з 1 жовтня 2021 року. Додатково у вересні 2021 року розглянута доцільність зниження строковості за регулярними кредитами рефінансування.

Ринок міжбанківського кредитування – важлива складова кредитного ринку. За підсумками дослідження впливу міжбанківського кредитування на розвиток банківської системи можна сказати, що для активізації банківської системи на ринку міжбанківського кредитування необхідно вжити заходів щодо оптимізації існуючої організації міжбанківського кредитування ринку, удосконалювати інструменти рефінансування.

Особливу роль грає розробка ефективних заходів щодо переходу від простої форми міжбанківського кредитного ринку до детальної, тобто виникає необхідність надання організаційної підтримки міжбанківському кредитному ринку. У зв'язку з цим було б доцільно створити міжбанківську кредитну асоціацію, стратегічною метою якої був би розвиток в Україні єдиного інформаційного та торговельного середовища для організації купівлі-продажу міжбанківських кредитів, тобто відкритого для всіх потенційних клієнтів. учасники міжбанківського кредитного ринку як на основі єдиної інформаційної системи Міжбанківська кредитна асоціація зможе охопити всю країну, підвищити надійність операцій міжбанківського кредитування, провести

переливання вільних кредитних ресурсів між регіонами та секторами економіки,

Запропонована організаційна структура процесу міжбанківського кредитування, заснована на розмежуванні функцій між підрозділами галузі міжбанківського кредитування, що стане ефективним засобом підвищення ефективності операцій міжбанківського кредитування. Очікується, що його реалізація збільшить обсяг міжбанківських кредитних операцій, покращить систему внутрішнього контролю над усіма ризиками, притаманними міжбанківським кредитним операціям, що, у свою чергу, знизить їхній рівень і, як наслідок, сприятиме розвитку міжбанківського кредитування.

Серед інструментів міжбанківського кредитного ринку основне місце посідають інструменти Національного банку України. Ступінь залучення Національного банку України у запобігання кризі у банківській системі багато в чому залежить від існуючої системи рефінансування комерційних банків, а саме від вирішення такого технічного питання, як надання ультракоротких кредитів для проведення міжбанківських клірингів та платежів. У цьому доцільно ввести у користування Національного банку внутрішньоденне кредитування.

Ми пропонуємо застосування цих кредитів так, як це дозволить забезпечити безперебійність функціонування платіжної системи та підтримання ліквідності комерційних банків. Проаналізувавши сучасний стан проведення операцій РЕПО в Україні та основні проблеми,

Насамперед, це питання потребує чітких державних постанов та правових норм. Перший крок у цьому напрямі вже зроблено. Зокрема, розпочалася підготовка Генеральної угоди щодо РЕПО. Його мета – правове регулювання операцій РЕПО. Щоб бути ефективним, цей документ повинен відповідати передовій міжнародній практиці проведення операцій, забезпечувати ефективний механізм управління ризиками та включати процедуру, яку слід наслідувати у разі форс-мажорних обставин. Наступним пріоритетним напрямом має стати вдосконалення чинної системи управління ризиками та

процесу обліку операцій репо. Оскільки ці операції є складним фінансовим інструментом, підхід до моніторингу та управління ризиками в таких умовах має бути відповідним.

Також рекомендуємо, для покращення, звернути увагу на розподіл коштів у процесі рефінансування. Це дозволить вам встановити найбільш оптимальне співвідношення між операціями прямого та зворотного РЕПО.

З метою вдосконалення практики міжбанківського кредитування пропонується ширше використовувати облігації суб'єктів господарювання як забезпечення для кредитів рефінансування. Це сприятиме зближенню банків із реальною економікою, її подальшому розвитку, протиставить привілейоване становище державних цінних паперів та сприятиме більш гнучкому управлінню активами банків.

Кроком уперед у питанні застави кредитів рефінансування може бути застосування методу багаторазового використання застави, тобто методу заставного пула.

Його суть полягає в отриманні від банку-позичальника сукупних активів, які є забезпеченням для всіх кредитів рефінансування, що надаються НБУ. Це сприятиме швидшому вирішенню питання про позику рефінансування, підвищення якості та зниження витрат на перевірку забезпечення. У той самий час це вимагає розробки та запровадження відповідної нормативної бази, регулюючої використання методу заставного пула [40].

Викликають коментарі деякі вимоги, дотримання яких дозволяє банку отримати кредит від НБУ. Зокрема, тривалість діяльності банку щодо отримання кредиту рефінансування має бути не менше одного року. На наш погляд, ця вимога штучно та адміністративно обмежує доступ банків до рефінансування кредитів. Тому є розумним запропонувати виключити цю умову з переліку основних умов отримання кредитів рефінансування, тим більше, що ці кредити надаються лише під високоліквідні активи [40].

Не менш важливим кроком буде вдосконалення формування цінових показників на міжбанківському кредитному ринку. Адже еволюція

міжбанківських відсоткові ставки як індикативної функції міжбанківського кредитного ринку визначається як функціональна роль цього ринку, та характеризує ступінь його розвитку. Істотний імпульс розвитку міжбанківського кредитування дасть приведення термінів розрахунку внутрішніх показників до світових стандартів, покращення вибірки комерційних банків та розрахунок показників для банків першої групи та другої групи, тобто більш-менш надійних позичальників. Вочевидь, це має відбуватися паралельно із застосуванням методичних нововведень у зв'язку з формуванням індикаторів міжбанківського ринку.

Тому вдосконалення існуючої системи розрахунку показників міжбанківського ринку має ґрунтуватися на таких принципах: об'єктивне відображення поточної ринкової ситуації, можливість порівняння показників українського ринку із загальноновизнаними міжнародними нормами, практична цінність індикаторів для аналізу та регулювання ринку.

Ще одним важливим напрямком забезпечення ефективності механізму рефінансування в Україні є оптимізація відсоткових ставок щодо інструментів Національного банку України. Отже, для ефективного управління ціною ресурсів Національного банку України, коридор відсоткових ставок за інструментами рефінансування на даному етапі має бути переглянутий з одного боку, і встановлені вищі відсоткові ставки за депозитними сертифікатами Національного банку України з іншого. Такий підхід сприятиме зменшенню надлишкових резервів і одночасно підвищуватиме попит на інструменти рефінансування, тим самим підвищуючи їх значення.

Розвиток міжбанківського кредитування можливий при зниженні банківських ризиків при здійсненні міжбанківських кредитних операцій. У зв'язку з цим виникає необхідність застосування механізму безальтернативного списання коштів із кореспондентського рахунку банку-позичальника у разі дефолту за міжбанківськими кредитами, запровадження укладання форвардних та ф'ючерських контрактів, що знизить ризик значних коливань процентних ставок на ринку міжбанківського кредитування.

Одним із шляхів управління кредитними ризиками на ринку міжбанківського кредитування є оцінка кредитоспроможності банку-контрагента і встановлення лімітів на міжбанківські операції. Розрахунок лімітів базується на оцінці фінансового стану банківської установи.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За сучасних умов міжбанківський кредит є сучасним інструментом, використовуючи який, комерційні банки можуть реально розв'язувати проблеми поточної ліквідності та додержання економічних нормативів ліквідності, що регулюють банківську діяльність. Так, аналіз залучених міжбанківських кредитів банками України дав змогу стверджувати про необхідність міжбанківського кредитування в процесі управління ліквідністю та фінансовою стійкістю комерційних банків.

Нині істотно зросло значення найбільших банків на міжбанківському кредитному ринку, які визначають динаміку ринку й одночасно можуть знижувати доступність цього ринку для середніх і малих банків.

Сучасний стан банківської системи свідчить про те, що в Україні політика Національного банку в області підтримки ліквідності вітчизняної банківської системи залишається прогресивною, однак свідчить про наявність серйозних проблем з насичення ліквідними коштами малих та середніх суб'єктів господарювання, фізичних осіб та економіки країни в цілому, подальшою втратою Національним банком реальних важелів регулювання ліквідності економіки, і ця ситуація негативно впливає на попит на кредитні ресурси, особливо довгострокового призначення. Тільки в тому разі, коли зміна облікових ставок та ставок рефінансування буде дійсно впливати на кон'юнктуру ринку, можна буде говорити про можливість підвищення ефективності заходів НБУ з підтримки ліквідності вітчизняної банківської системи та економіки в цілому.

Ситуація на міжбанківському рівні характеризується зниженням темпів приросту обсягів міжбанківських кредитів. В 2017 приріст міжбанківських кредитів до попереднього року був негативним (-70,43 %), у 2018 році обсяг міжбанківських кредитів знову зменшився (на 6,15% порівняно з попереднім роком). Подібні дані свідчать про профіцит ліквідності на міжбанківському

кредитному ринку і відсутність потреби значної проблеми у залученні додаткових коштів.

Інші дані свідчать, що динаміка коштів клієнтів реагувала на стан зовнішнього середовища і кризові явища, і як результат – у період нестабільної політичної, соціальної чи економічної ситуації відбувається вилучення коштів із банків. Недовіра населення до банків, що спричиняє «набіги на банки», здійснює значний вплив на рівень ліквідності банків, зумовлює зростання потреби в додаткових ліквідних коштах для покриття дефіциту ліквідності, що спричиняє додатковий тиск на міжбанківський ринок.

Коронакриза лише незначно погіршила фінансовий стан банків. Прибуток банківського сектору за 2020 рік був на 29,2% меншим, ніж за 2019-й, і становив 41,3 млрд. грн.

На прикладі АТ «Креді Агріколь Банк» було досліджено особливості міжбанківського кредитування в Україні. АТ «Креді Агріколь Банк» – сучасний універсальний банк, власником якого є фінансова група Європи – Credit Agricole Group (Франція). У першому кварталі 2020 року Креді Агріколь Банк згенерував 386 млн. грн.. чистого фінансового результату, незважаючи на глобальну кризу та карантинні обмеження, що призвели до волатильності на ринку та економічного спаду.

Проведене дослідження дало змогу визначити основні напрями розвитку міжбанківського кредитного ринку.

Важливим кроком стане вдосконалення формування цінових індикаторів на міжбанківському кредитному ринку. Адже виконання міжбанківськими відсотковими ставками своєї індикативної функції визначається не лише функціональною роллю ринку міжбанківських кредитів, але і масштабами його розвитку. Вдосконалення існуючої системи обрахунків індикаторів міжбанківського ринку повинно бути виходячи із наступних принципів: об'єктивне відображення ринкової ситуації, що склалася, можливість порівняння індикаторів українського ринку з загальноприйнятими

міжнародними нормами, практична цінність індикаторів для аналізу та регулювання ринку.

Ще одним напрямом можна виділити управління кредитними ризиками на ринку міжбанківського кредитування є оцінка кредитоспроможності банку-контрагента і встановлення лімітів на міжбанківські операції.

В цілому українській міжбанківський ринок має всі шанси на розвиток та розширення, головні проблеми на цьому шляху це державна політика та політика НБУ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківський менеджмент / О. А. Кириченко, І. В. Геленко, С. Л. Роголь та ін. За ред. Кириченко О.А. . – К.: Академія, 2013. – 320 с.
2. Бойко Я. М., Гапак Н. М. ВВП України: рівень та тенденції динаміки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. С. 69–72.
3. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки. Київ : НІСД, 2016. 50 с.
4. Бортніков Г.П., Любич О.О. Гармонізація механізму управління ризиками банків із міжнародними стандартами. Фінанси України. 2017. № 3. С. 72-85.
5. Брояка А. А. Макроекономічні показники як індикатори соціально-економічного розвитку країни // Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Полтава : ЦФЕНД, 2017. С. 34–36.
6. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL:: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/2456-17/page2>
7. Бюлетень Національного банку України. – 2015. – № 1(262). Гонтарева В. Доповідь на пленарному засіданні Верховної Ради України / В. Гонтарева // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 2(228). – С. 5-10.
8. Васюренко О. В. Інструментарій аналізу в системі кредитного ризик-менеджменту : монограф. [Текст] / О. В. Васюренко, В. Ю. Подчесова. – К.: УБС НБУ, 2010. – 191 с.
9. Вдовенко Л. О. Рефінансування як механізм підтримки стабільності банківської системи. Економіка. Фінанси. Менеджмент. Актуальні питання науки і практики. 2018. №2. с. 8-14.

10. Вовченко О.С. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку/ Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2016. № 5 (77). С.161-169
11. Грищенко Т. В. Проблеми формування та реалізації кредитної політики комерційних банків [Текст] / Т. В. Грищенко, О. А. Падалко // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, 2013. – №79. – С. 12-15.
12. Грудзевич У.Я. Проблеми та перспективи впровадження вимог «Базель III» при визначенні ліквідності банків України. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наукових праць. 2018. Вип. 2 (130). С. 57-62.
13. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України : (питання теорії, методики, практики) : монограф. [Текст] / Гуцал І. С. – К. : ВАТ «БІБЛЬОС», 2001. – 242 с.
14. Державне регулювання економіки URL:: <http://library.if.ua/book/72/5235.html>
15. Державний борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/2017>
16. Дзюблук О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи / О. В. Дзюблук / Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана.. — 2016. — №1. — С.17-26.
17. Еркес О., Гордієнко Т. Нові нормативи ліквідності в системі ризик-орієнтованого нагляду за діяльністю банків України. Економіка і суспільство. 2019. Вип 20. С. 635-642. 2018. Вип. 2 (130). С. 57-62.
18. Єріс, Л.М. Побудова моделі визначення фінансової стійкості банківської установи / Л.М. Єріс, О.В. Крухмаль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. — Суми: ДВНЗ УАБС НБУ, 2007. — Т.21. – С. 204-212.

19. Жердецька Л.В. Трансформація підходів до оцінки та регулювання ризику ліквідності банків. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. Вип. 3 (03). С.217-222.
20. Зверяков, М. І., Коваленко В.В., Сергеева О.С. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. К. : «Центр учбової літератури». 2016. 520 с.
21. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2020 року. НБУ. 2021. 50 с. веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2018R2.pdf?v=4 (дата звернення: 21.11.2021).
22. Карбівничий І. В. Теоретичні аспекти формування кредитної політики банку URL:: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/4550/1/MBK_2015_55.pdf
23. Квасній М. М. Інтеграція методів моделювання для прогнозування якості кредитного портфелю банку [Текст] / М. М. Квасній // Актуальні проблеми економіки : Науковий економічний журнал. – 2014. – № 4(154). – С. 387-393.
24. Клівіденко Л. М., Русятинська А. О. Сучасні проблеми дослідження макроекономічних показників у контексті розвитку економіки. Гроші, фінанси і кредит. 2016. Вип. 10. С. 804–808.
25. Клімеино Т. В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / Т. В. Клімеино // Вісник Житомирського державного технологічного університету. — 2011. — Ns 4. — С. 340-343. 3.
26. Коваленко В. В., Ткаченко Д.О. Операції рефінансування у забезпеченні ліквідності банків України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 3 (08). С. 275-278.
27. Козій Н. С. Основні характеристики стану міжбанківського ринку в Україні [Електронний ресурс] / Н. С. Козій // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2020. – Вип. 2 (25). – С.375–383.

28. Костюченко Т.І. Ліквідність комерційного банку: управління та регулювання. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2013. №2. С. 86-92.
29. Лаврушин О.І. Банківський менеджмент / за ред. д-ра екон. наук, проф. О.І. Лаврушина. - 4-е изд., Стер. - М. КНОРУС, 2015 - 554 с.
30. Лаврушин О.І. Оцінка фінансової стійкості кредитної організації. / Колектив авторів; під ред. О.І. Лаврушина, І.Д. Мамонтової. - 2-е изд., Стер. - М. КНОРУС, 2016. - 302 с.
31. Майба В.В. Оцінювання факторів фінансової стійкості комерційних банків / В. В. Майба // Зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана; відп. ред. В. К. Галіцин. – 2011. – № 83. – С. 49–65.
32. Макєєва І.В. Сутнісна характеристика поняття «фінансова стійкість» та її основні параметри // І.В. Макєєва URL:: http://www.rusnauka.com/NPM_2006/Economics/7_makeeva.doc.htm.
33. Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій. [Електронний ресурс] / Укладачі: проф. Малий І.Й., проф. Радіонова І.Ф., доц. Куценко Т.Ф., доц. Федірко Н.В. та ін. – К.: КНЕУ, 2017 – 200 с.
34. Маркіна Є.В. Особливості кредитних організацій / під ред. Маркіної Є.В. - 2-е изд., Стер. - М. КНОРУС, 2014 - 341 с.
35. Методика розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), затверджена Постановою Правління Національного банку України від 24.12.2019 № 1001-рш. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#n11>.(дата звернення 19.11.2021).
36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39). Фінансові інструменти: визнання та оцінка IASB; Стандарт, Міжнародний документ № 929_015 від 01.01.2012, остання редакція від 17.10.2013 р.
37. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво URL: <http://www.bank.gov.ua>.
38. Огляд банківського сектору / Національний банк України. – URL:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43633516>

39. Огляд банківського сектору. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial> (дата звернення: 19.11.2021).

40. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України: веб-сайт. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798 (дата звернення: 10.11.2021)

41. Офіційний сайт АТ «Креді Агріколь Банк» – сучасний універсальний банк URL:<https://credit-agricole.ua/o-banke>

42. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:–
Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua>

43. Офіційний сайт Національного банку України. URL:
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (дата
звернення 19.10.2021).

44. Погореленко Н. П. Забезпечення фінансової стабільності банківського сектора України в сучасних умовах / Н. П. Погореленко, М. В. Остроушко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 12. – С. 306–311. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_12_56.

45. Погоріла В.М. Оцінка кредитоспроможності банку на ринку міжбанківського кредитування: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2017. 315 с.

46. Про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах. Положення, схвалено постановою Правління Національного банку України від 11 липня 2018 року № 64. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (дата звернення 18.11.2021).

47. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Інструкція, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення 18.11.2021).

48. Про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: Положення, затверджене постановою Правління НБУ від 11.12.2014 № 806. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14> (дата звернення 19.05.2021).

49. Про стан платіжного балансу в 2020 році // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=24491388>

50. Пухов В.І. Формування системи управління фінансовою стійкістю комерційного банку: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.10 / Пухов В.І. - Москва, 2013. - 30 с.

51. Радіонова І.Ф, Усик В.І. Макроекономічний аналіз національної економіки/КНЕУ м.Київ, 2015 ст.272(ст12-15)

52. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – Київ : Ліра-К, 2014. – 400 с.

53. Руденко З. М. Фінансова криза в Україні 2014–2015 років: причини та інструменти регулювання. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. Серія «Економічні проблеми макроекономічного та регіонального рівнів». 2015. Вип. 25.7. С.80-84.

54. Савлук М.І., Мороз А.М. Банківські операції // За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: КНЕУ, 2014. – С. 476.

55. Семко В.М. Роль ринку міжбанківського кредитування в забезпеченні розвитку банківської системи. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2014. № 3. С. 79 – 82.

56. Турчин Н.Б. Зарубіжні рейтингові системи оцінки банківської діяльності та їх особливості / Н.Б. Турчин // Наука й економіка. – 2008. №3(11). – С. 90-94.

57. Фетисов Г.Г. Стійкість комерційного банку і рейтингові системи її оцінки. / Г.Г. Фетисов. - М. Фінанси і статистика, 2016. - 317 с

58. Христофорова О.Ф., Мінасян М.Т. Ліквідність банківської системи та практичні аспекти її забезпечення в сучасних умовах України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 36. 2019. С. 109-114.

59. Шварц О.В. Шевченко О.М. Аналіз фінансової стійкості як складова механізму управління комерційного банку. URL: http://www.rusnauka.com/20_DNI_2013/Economics/1_142838.doc.htm

60. Швець В.Я., Єфремова Н.Ф., Чічкань О.І. Гроші та кредит. Дніпродзержинськ: ДДТУ 2015, 301с.

61. Швець Н. Управління ризиком ліквідності в банківських установах України. Світ фінансів. 2010. № 3. С. 31-38.

62. Ширинська Є. Рейтинг і лімітна політика банків // Вісник НБУ. – 2016. – № 5. – С. 29–31.